

III. A FELELŐSÖK

■

■

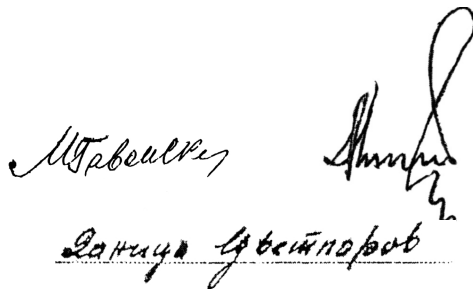
A SZENTTAMÁSI MAGYARIRTÁS FELELŐSEI

Ennyi év után megállapítani a felelősöket lehetetlen. Annál kevésbé, mert az azóta eltelt bő hat évtized alatt a hatalomtartók érdeke mindig is az volt, hogy ez ki ne derüljön, hiszen maga a hatalomtartó volt a legfelelősebb. A dokumentumokból azonban kétségtelenül megállapítható, kik voltak a hatalomtartók. Az itt mellékelt sok-sok név elsősorban Szenttamás hatalmi szerveinek a tagjait jelöli meg. Azokat, akiknek kizárólagos intézkedési joguk volt, illetve azokat, akik nem csekély mértékben tudták a hatalmon levőket befolyásolni.

Más kérdés, hogy kik álltak a legfelsőbb hatalom élén. Nem kell sok kutakodás ahhoz, hogy a rendelkezésre álló, eléggé közismert dokumentumok alapján ezt is megállapítsuk. 1944. október 17-től ugyanis Tito marsall katonai közigazgatás bevezetését rendelte el a bánási, bácskai és a drávaszegi – baranyai – részeken. Minden hatalmat a katonai hatóság kezébe összpontosított, élére pedig kinevezte Ivan Rukavina tábornokot, aki kizárólag neki, Titónak tartozott felelősséggel. A helyi polgári hatóság mindenben köteles volt támogatni a helyi és a központi katonai hatóságot. A titói hatalom nem szűnt meg 1980-ban, Tito halálával, hiszen akkor lépett hatályba a „Tito után is Tito” jelmondat. Ez ugyan érvényét veszítette Milošević uralma kezdetén, de neki semmiféle érdeke sem fűződött a korabeli jugoszláv központi hatalom vétkeseinek felkutatásához és megnevezéséhez, pedig ő nem vállalta azokat a bűnöket. Így hát az ő idejében elnézték ugyan, hogy a magyarok elleni atrocitásokat az érdeklődők kutassák, ha tudják, de minden rendelkezésre álló eszközzel akadályozták is. Távol állt tőle az a szándék, hogy a főleg szerbekből álló felelősöket megnevezze vagy segítsen őket azonosítani.

A magyarirtás idején Szenttamáson hatalmon voltak

A második világháború alatti és az azt követő hónapok szenttamási eseményeiről, az ezeket meghatározó, illetve irányító, főleg helybéli szerbekről dicshimnuszokban megemlékező szenttamási szerb helytörténeti krónikások által közölt névsorokat elemezve nem nehéz megállapítani, hogy a szovjet hadsereg átvonulását követő napokban, hetekben, hónapok-

The image shows three handwritten signatures. The top left signature is in Cyrillic, likely 'Mileta Gavanski'. The top right signature is also in Cyrillic, likely 'Momčilo Milošev'. Below these, the name 'Danica Cvetnarov' is written in Cyrillic on a dotted line.

A vérengzés idején intézkedési joggal rendelkezőknek, élet és halál urainak saját kezű aláírásai. Felső sor: Mileta Gavanski vérbírósági elnök és Momčilo Milošev vérbírósági alelnök, alul Danica Cvetnarov vérbírósági tag aláírása (A szerző gyűjteményéből)

ban kibontakozó és féktelen terrorba átcsapó szerb rémuralom idején a jól előkészített és megszervezett, felsőbb hatalmi közegek által is jóváhagyott és szított, fegyveres erővel is támogatott etnikai tisztogatásnak és népirtásnak kik voltak testületi megbízásból vagy egyéni szorgalomból a felelősei. A felelősség több szintű. Némelyek, mert ők voltak az elkövetők, mások, mert semmit sem tettek az atrocitások meggátlására, ismét mások pedig, mert néma cinkosként szemlélték a tömegmészárlást.

1944. október 20-án, a szovjet hadsereg bevonulásának másnapján a Jugoszláv Kommunista Párt helyi pártsejtjének előterjesztésére mintegy 100 szenttamási szerb nemzetiségű polgár megalakította az Ideiglenes Helyi Népfelszabadító Bizottságot (PMNOO – Privremeni mesni narodnooslobodilački odbor). A 13 tagú bizottság tagjai:¹

1. JOVAN PRODANOVĆ BATA elnök,
2. SIMA DŽIGURSKI alelnök, a népőrség parancsnoka,
3. NESTOR L. GRUJIĆ titkár,
4. IVAN ZEREMSKI pénztáros,
5. ZORA ČOKIĆ tag,
6. MLADEN JOJIN tag,
7. SLAVKA JOJIN tag,
8. dr. ZDENKA KESLER-BABIĆ,
9. JELENA KURJAČKI JELO,
10. STEVAN D. MANOJLOVIĆ,
11. ISIDOR NIKOLIĆ,
12. BOSILJKA ŠIJAČIĆ,
13. ANICA ZURKOVIĆ.

1944. október 21-én, tehát már megalapítása másnapján, bokros teendőire való tekintettel – „emberhiány” miatt – az Ideiglenes Helyi Népfelszabadító Bizottság (IHNFB) megduplázta tagjai létszámát újabb 13 aktivista mozgósításával. Ezek:

14. MILAN DUNĐERSKI tag (Mudrinski 2004, 16–17.),
15. MILAN JAKŠIĆ tag,
16. MILAN L. KURJAČKI tag,
17. VELJKO LEKIĆ tag,
18. JOVAN LJ. MANOJLOVIĆ,
19. GAVRA NIKOLIĆ,
20. NIKOLA NIKOLIĆ,

¹ Magyarázatra szorul a nevek mellett olvasható Bata (magyarul ’öcsi’), Lala (a bántási szerb férfi jelzője, olyan, mint a magyar góbé) stb. Az illegálisban levő személyek a háború alatt kötelezően fedőnevet vettek fel. Ez később is rajtuk maradt. Például Josip Broz pártvezér így lett Tito. Mások a háború végén a ragadvány- vagy becenevüket minősítették át ilyen fedőnévvé azt a látszatot keltve, mintha illegálisban szerzett fedőnevük volna. (Vö. Subić 1996)

- 21. ŽARKO M. NIĆIN LALA,
- 22. DUŠAN PAVIĆ,
- 23. MITA PRIDRAŠKI,
- 24. ĐOKA SRĐANOV,
- 25. MILICA VARDIĆ és
- 26. DANČIKA ZURKOVIĆ.

Még ezen a napon, az ülés folytatásában különféle bizottságokat létesített az IHNFB, s egy-egy tagját e testületek felelős vezetőjévé nevezte ki.

A Közellátási Népfelzabardító Alap két megbízottja, Zeremski Ivan és Nićin Žarko Lala mellé osztották be:

- 27. ISIDOR JOJINT és
- 28. DUŠAN NIKOLIĆot.

Sima Džigurski IHNFB-alelnököt a népörség parancsnokává tették meg (Mudrinski 2004).

1944. október 22-én a Bánság, Bácska és Baranya (Drávaszög) területére bevezetett katonai közigazgatás keretében létrehozták annak körzeti, járási és helyi parancsnokságait, és kinevezték ezek mindenható parancsnokait:

- 29. PAJO GERENČEVIĆ a Bácska–baranyai körzet,
- 30. ZORAN BUDIŠIN az Óbecsei járás,
- 31. PERO JOVANOVIĆ pedig Szenttamás helyörségének a parancsnoki tisztét látta el.²

Hatáskörük és feladataik keretében:³

- „az anyagi és emberi tartalékok gyors feltárása és mozgósítása volt a német és magyar fasiszta megszállók és helyi kiszolgálóik elleni végső harcra;

² „Rukavina tábornok, a katonai közigazgatás parancsnoka végrehajtási rendelettel szabályozta a katonai igazgatás területi szervezeti felépítését, jogkörét és illetékességét.” (Broz 1988, 147. 183. jegyzet)

³ Sokatmondó adatok ezek. Amint a nevekből látható, a mintegy fele részben magyar lakosságú Szenttamáson a helyi hatalomban még csak mutatóban sincsen egyetlenegy magyar sem. Beszédesebb még, hogy a népek és nemzetek egyenrangúságát fennen hirdető Tito itt nem adott még a látszatra sem, a katonai közigazgatás kinevezett alparancsnokai között sincsen magyar. Érthetőbbé válik e körülmény, ha ismerjük Ivan Rukavina rendeleteit, amelyekben egyértelműen fogalmazva kimondja, hogy szavatolni kell a szlávság fölényét a reá bízott területen. Még többet mond azonban egy sokkal későbbi keltezésű esemény, amelyről Dušan Bilandžić horvát politológus és történész tesz említést a zágrábi Prometej kiadónál 2006-ban megjelent: *Povijest izbliza* című memoárjában. „... Ibrahim Pašić ezredes meséli, hogy a Gárda pártbizottságában – ő akkor a *Gardist* lap szerkesztője volt – kiderítették, hogy a Gárdába lett irányítva egy magyar regruta is. Ezt mint ébertelenséget elítélték a magyarázatral, hogy ő (a regruta), noha tagja a Kommunista Szövetségnek, álcázott ellenség is lehet.” (Idézi: Csorba 2009, 58–59.)

- a partizánegységek és a menekültek⁴ elszállásolása és ellátása;
- önkéntes harcosok toborzása;
- az elhagyott fasiszta vagyon begyűjtése, felügyelete és elosztása a katonai és a polgári szervek között;
- a népi vagyon védelme ellenséges szabotálások ellen,
- e vidék nemzeti és jugoszláv⁵ jellegének a megőrzése,
- a háborús bűnösök összefogdosása, népbíróság elé állítása és megbüntetése megérdemelt ítéletekkel.”

A katonai közigazgatás helyőrség-parancsnokságának első szenttamási székhelye az ősi Dunderski-házban [*ma községi bíróság – P. J.*], a második az egykori gimnázium épületében [*ma kereskedelmi központ – P. J.*], s végül a harmadik és utolsó a községházán volt. Mind a három épületben máig maradt nyoma a kegyetlen és véres kínzásoknak, halálra botozásoknak. Turján és Nádalján, a túlnyomó többségben szerbek által lakott falvakban csak katonai őrállomások léteztek a községháza épületében. (Subić 1996, 315–316.)

1944. október 24-én, az IHNFB, megbízatása negyedik napján „gyengekezűség” miatt menesztette népőrség vezetői tisztéből Džigurski alelnököt, s helyére

32. LAZAR SEKULIĆot nevezte ki a népőrség vezetőjévé.

Szerteágazó „rendetremtő tevékenysége eredményes gyakorlására” az IHNFB újabb 13 taggal bővítette saját létszámát az alább felsorolt személyekkel (Mudrinski 2004, 17.):

33. LAZAR ČOBANOV,
34. SIMA ĐORĐEVIĆ,
35. IVAN JURIŠIĆ,
36. DEJAN KAPLARSKI,
37. GAVRA KAĆANSKI,
38. IVAN MAKSIMOV,
39. MILOŠ MANOJLOVIĆ,
40. SAVA MANOJLOVIĆ,
41. SVETOZAR MIKOVIĆ,
42. LAZAR MILOSAVLJEVIĆ,
43. MILOŠ SARČEV,

⁴ Menekültek alatt természetesen itt kizárólag azok értendők, akikkel a titói rendszer szimpatizált.

⁵ A nemzeti minősítés magyar szövegben félreértésre is okot adhat, a jugoszláv mellett olvasva azonban egyértelművé teszi a szándékot és értelmezi a korábbi népileg elemek kifejezést is. Nemzetinek számított elsősorban a szerb, illetve a többi délszláv. A népileg minősítés nemzeti hovatartozástól függetlenül bárkire ráhúzható volt, akit a hatalmát építő Tito potenciális ellenségének tartott. Természetesen ebbe a kategóriába sokkal könnyebben beke-
rültek a magyarok és a németek, mint a délszláv népek bármelyikének tagjai.

- 44. MARIJA ŠARIĆ (később Mikovićné),
- 45. LUKA SUBAKOV.

1944. október 26-án az IHNFB jellemző határozatot hozott. A hidak és egyéb stratégiai-ailag fontos létesítmények megjavításához szükséges munkaerőt a magyarok és a németek soraiból kell összeszedni. (Mudrinski 2004, 17.)

Arról hallgat a szerb krónikás, hogy e munkabrigádokat – mint korábban több helyen említettük is – fegyveresek toborozták, fehér karszalag viselésére kötelezték, gyakran ütlegetésekkel hajszolták a nem éppen veszélytelen kényszermunkán.

1944. október 29-én, az IHNFB 10. ülésén egy „bőrkabátos elvtárs”, az óbecsei Járási NFB tagja jelenik meg

46. ŽIVKO BOAROV

személyében, aki többek között ecseteli a – főleg nemzetiségi problémákkal terhelt bonyolult bánási, bácskai és baranyai helyzetet és a katonai közigazgatás hatalomgyakorlásának szükségességét. Élesen bírálta az IHNFB-t is, mert ez ideig – 10 napon át, 9 ülésen hozott 44 döntéssel – nem tudott megoldani számos égető problémát, „mivel nem a nép soraiból való”. Az IHNFB ezután testületileg lemondott.

Ezt követően a helyőrségparancsnok [*Pero Jovanović szerémségi hadnagy, immár a „nép soraiból” – P. J. megjegy.*] 25 tagból álló névsort terjesztett elő az ülés 11 órai folytatására. Boarov elvtárs javaslatára egyhangúlag határoztak a helyőrségparancsnok névsorán szereplők beválasztásáról az immár nem ideiglenes Helyi Népfelzabardító Bizottságba. E második HNFB tagjai:

- 47. MILAN BELIĆ elnök,
- 48. MILOŠ ŠARČEV alelnök (2. megbízatás),
- 49. NESTOR L. GRUJIĆ titkár (2. megbízatás),
- 50. ŽARKO M. NIĆIN LALA pénztárnok (2. megbízatás),
- 51. JOVAN ERGELAŠEV tag,
- 52. MLADEN JOJIN tag (2. megbízatás),
- 53. SLAVKA JOJIN tag (2. megbízatás),
- 54. RADA KEŠANSKI tag,
- 55. dr. ZDENKA KESLER-BABIĆ (2. megbízatás),
- 56. MILAN KIŽDOBRANSKI tag,
- 57. CVETA KURJAČKI tag,
- 58. VELJKO LEKIĆ tag,
- 59. SVETOLIK MIKOVIĆ tag,
- 60. STEVAN PIVNIČKI tag,
- 61. MITA PRIDRAŠKI (2. megbízatás),
- 62. JOVAN PRODANOVIĆ BATA (2. megbízatás),

- 63. MILAN PRODANOVIĆ,
- 64. BOSILJKA ŠIJAČIĆ (2. megbízatás),
- 65. KOSTA ŠIJAČIĆ,
- 66. ĐOKA ŠUVAKOV,
- 67. JEVREM SLAVNIĆ,
- 68. LUKA SUBAKOV (2. megbízatás),
- 69. SRETA ĆORIĆ,
- 70. ANICA ZURKOVIĆ (2. megbízatás),
- 71. DANILO ZURKOVIĆ.

Amint láthatjuk, az akcióképtelenséggel és személyes túlkapásokkal megvádolt HNFB-tagok közül az újnak majdnem a fele, 11 ismét szerepet és lehetőséget kapott az ismételt bizonyításra a második megbízatási időszakban, tehát abban a periódusban, amikor a kivégzések már valóságos tömegmészárlássá fajultak.

Az így átszervezett helyi hatalmi testület már aktív végrehajtó szervezet is választott saját soraiból. Ezt a 8 tagú testületet az alábbiak alkották: Milan Belić elnök, Miloš Šarčev alelnök, Nestor L. Grujić titkár, Žarko M. Nićin Lala pénztárnok, Slavka Jojin tanítónő, Svetolik Miković politikai biztos, Jovan Prodanović Bata korábbi elnök és Bosiljka Šijačić ifjúkommunista.⁶

A testület hat tagja már az előző megbízatásban bizonyította helytállását, kiérdemelte vezető szerepét a katonai közigazgatás teljes három hónapos tartama alatt véghezvitt tömeges népirtásban.

Még azon az ülésen rendőrségi szakosztályt is létesített a HNFB, és kinevezte annak vezetőit is:

- 72. JOVAN OBADOVOT parancsnokká és
SVETOLIK MIKOVIĆOT politikai tisztté. (Subić 1996, 324–325.; Mudrinski 2004, 18.)

1944. október 31-én a szenttamási HNFB minden 16 és 60 év közötti, mezőgazdasági és egyéb munkára fogható nem szláv népből összeszedett személyekből munkacsoportokat létesített az elhanyagolt határ mezőgazdasági terményeinek betakarítására és az őszi szántás, vetés elvégzésére. (Mudrinski 2004, 17–18.)

A szenttamási szerb krónikaíró nem szól arról, hogy a forrásdokumentumokként emlegetett iratkötegek és jegyzőkönyvek megemlítik-e, hogyan folyt a brigádokba toborzás, és kiket soroltak oda, hogyan bántak velük.

⁶ A hatalom átalakítására kétségtelenül felsőbb utasításra került sor, igazolja ezt a „börkabátos elvtárs” jelenléte. A vérengzés ezek után még inkább elfajult. Az sem lehet tehát kétséges, hogy a felsőbb hatóságok elégedetlenek voltak a korábbi kivégzésekkel, s ők vették kézbe az ügyet, hogy minél több személyt végezzenek ki a katonai közigazgatás szerveinek támogatásával.

1944. november 6-án a HNFB kötelezte a szerb pravoszláv egyházat iskolaépületei alkalmassá tételére és az 1917. és 1921. évek között született és anyakönyvezett (szerb) férfiak adatainak kijegyzésére, hogy az ezek közül elérhetőkből válogassák ki és mozgósítsák a megalakított helyi rendőrség – a népi milícia néven ismert belbiztonsági szervezet – állományát.⁷

Ebben az időben a szerb és a magyar diákok mind egy-egy korábbi szerb iskola épületébe tömörítve jártak iskolába, mert a zárdát és a magyar állami és egyházi iskolákat kórházként, később árvaházként használták.

1944. november 6-án a katonai közigazgatás óbecsei járási főparancsnoka,

73. ZORAN BUDIŠIN adta ki a fentebb említett rendeletet, amellyel kötelez minden, mezőgazdasági munkára, kukoricatörésre, répa- és burgonyaszedésre, szántásra, vetésre, híd- és útjavításra mozgósított magyart és németet, férfit és nőt fehér karszalag viselésére a jobb karján annak megjelölésére, hogy munkaszolgálatos, de mindenekelőtt mozgása ellenőrzése céljából. S hogy napközben egyetlen megjelöletlen magyar vagy német sem jelenhet meg nyilvános helyen. (Kasaš 1996, 162.)

A szenttamási ötlet és gyakorlat tehát később a járási hatóság által lett „szentesítve”.

Budišin parancsnok rendelete szerint a testi kényszermunka alól a magyarok és a németek közül csak a külön orvosi igazolással rendelkező betegek, szülés előtt álló terhes nők és az öt évnél fiatalabb gyermeket nevelő anyák, továbbá a frontszükségleteket ellátó gyárakban nélkülözhetetlen munkások mentesültek. A karszalaghordási kötelezettség alól azonban még ők sem. A magyarok és a németek számára kieszelt megszegényítő rendeletről tudjuk még az alábbiakat. Szenttamáson a kényszermunkabrigádokba 1100 nyilvántartott személyt mozgósítottak. Mintegy 900-at a mezőgazdasági, 200-at pedig híd- és útjavításra és egyéb munkára. Jellemző, hogy a korabeli iratkötegek, jegyzőkönyvek, harcosszövetségi⁸ és levéltári dokumentumok tartalmát szorgalmasan vallató két szenttamási krónikaíró professzor egyike sem akadt rá az akkoriban létrehozott egyik legfontosabb testület, a szenttamási háborús bűnöket és azok elkövetőit felkutató községi bizottság dokumentumaira. Élet és halál urai voltak e szerv tagjai, százsámra küldték a szenttamási magyarokat a halálba. Vagy a föld nyelte ezeket a dokumentumokat, vagy szándékos agyonhallgatással törölni szeretnék a felsőbb hatalom által is szervezett és irányított etnikai tisztogatásnak nemcsak a tényét, de még az emlékét is.

Pedig nagyon is léteztek ilyen népirtásra szakosított, helybéli szerbekből összeállt testületek. A kíméletlenségeket és irtóhatóságokat túlélő magyarok életük végéig borzadállyal emlékeznek az e testületekben jeleskedő szenttamási szerb vérbírák egyikére-másikára.

E testületben jeleskedtek:

⁷ Ez is sokatmondó adat, s igazolja, hogy a magyarok kizárása a helyi hatalomból megfontolt cselekmény volt, a felsőbb hatóság tudtával történt, még a szerb egyház segítségét is igénybe vették, nehogy bárki magyar véletlenül hatalmi pozícióba kerüljön. (Mudrinski 2004, 17–18.)

⁸ Harcosszövetség (szerbül: Savez boraca) a Tito fegyveres egységeiben szolgáló frontharcosok szervezete.

74. MILETA GAVANSKI elnök,⁹
75. JELENA KURJAČKI JELO,
76. LAZAR GAVANSKI, a „Csempeszájú”,
77. DANICA CVETNAROV (később Maričičné),
78. MOMČILO MILOŠEV KISELJAK alelnök,
79. ZDENKA KESLER-BABIĆ,
80. IVAN ZEREMSKI,
81. STEVAN DUNĐERSKI ŠUCO,
82. OZREN DEBELJAČKI PÉK,
83. JOVAN PRODANOVIĆ BATA,
84. LAZAR SEKULIĆ,
85. MILAN BELIĆ,
86. ŽARKO NIĆIN LALA,
87. SVETOLIK MIKOVIĆ,
88. STEVAN SLAVNIĆ PIŠTA,
89. JOVAN OBADOV,
90. SAVA FELDVARČAN,
91. ĐOKA JANOŠEV OPA,
92. RADIVOJ KAĆANSKI,
93. RADIVOJ I. DEBELJAČKI,
94. MILENKO I. DEBELJAČKI,
95. [ILIJA?] BAČIĆ,
96. BOGDAN MILINOV LEĐANSKI,
97. MOMIR KIŽDOBRANSKI,
98. SIMA ĐIVICKO,
99. MILAN KIŽDOBRANSKI.

Elégge furcsa, de Szenttamáson már 1944. december 18-ára tehető a későbbi években általánossá vált „önkéntes terménybeszolgáltatások” és persze, a vele együtt járó bajuszté-
pések nyitónapja. A helyi végrehajtó bizottság megvitatta a belgrádi Rakovica gépgyárnak a szenttamási Slavko Kulačín által tolmácsolt kérését, s ennek értelmében a faluban 500 kg burgonyát, 300 kg babor és 10 db hízósertést kellett „felvásárolni”.

A „hiteles múltidézésre” törekvő szenttamási szerb krónikás e felvásárlásról így ír: „Csak halkan lehetett beszélni arról, hogy a községháza pincéjében megkínózták azokat, akik nem akartak vagy szegényeknek talán nem is volt hízójuk, gabonájuk, zsírjuk átadni a városi munkások élmezésére. Anyám testvérének, Dinjaški Slavkónak ezért a hasán ugráltak, minek következtében utána vért vizelt. Ütötték-verték az embereket és a bajuszukat tépték. Fájdalmas jajgatásuk a pincéből az utca másik oldalán is hallatszott.” (Mudrinski 2004, 20–21.)

⁹ A listát tanúvallomások alapján állította össze a szerző, s az idézett könyvekben található adatok hitelesítik a tanúk közlését. Részben ugyancsak megerősíti a közölteket Gion Nándor író a könyvünkbe vett idézettel is.

Krónikásunk tud és beszél is a beszolgáltatások szerb szenvedő alanyairól, akik szerencsére túléltek az őket ért bántalmakat. Nem tud és nem beszél azonban halott áldozatokról. Vajon miért? Azért, mert a szerbek között ilyen nem is volt. S nem beszél még az általa említetteknel sokkal végzetesebb következményekkel járó „kezelésekről”, amelyek miatt számos szenttamási magyar ember mindenét hátrahagyva világgá vagy egyenesen a halálba menekült, mint például Odry János és a Horgász bácsi, akik a további beígért kínzásoktól rettegve végeztek magukkal. Vagy mint Botka István és Szögi Péter, akik börtönöreik „kezelése” után kerültek meszesgödörbe vagy koporsóba.¹⁰

1945. január végén megszüntették a 90 napig tartó katonai közigazgatást. „A megszüntetett intézmény, minden hatáskörét és illetékességét az akkorra már jól megszervezett helyi NFB-re ruházta át” (Subić 1996, 316.), amelyet éppen a helyőrségparancsnok, Pero Jovanović előterjesztésére választottak meg.

Ezután már csak bírósági – igaz, gyakran koncepciós – eljárásban meghozott ítéletek alapján lehetett magyart ölni vagy bebörtönözni. Legalábbis hivatalosan.

A fellélegzés azonban nagyon korainak bizonyult. Még további két hónapon keresztül tisztségében maradt a katonai helyőrségparancsnok által három hónappal korábban megválasztott túlbuzgó, sovíniszta, rezsimhú HNFB, amelynek tagjai egytől egyig és testületileg is felelősek a szenttamási magyarság és kisebb számú németiség ellen elkövetett erőszakért. A fékek behúzása kedvét szegte az addigi munkájuk végzésében egymást túllihegő hóhérok. A mérhetetlen magyargyűlölet azonban fennmaradt napjainkig. Ez abból is látszik, hogy akkoriban még hosszú hónapokig nem kerülhetett be egyetlen magyar sem az önkormányzatba, jóllehet egymást követték az újabbnál újabb átszervezések. Ma pedig erről árulkodik az a tény, hogy a szenttamási krónikák szerb írói ezeket a kérdéseket nem is érintik.

1945. március 27-én 140 gyermek és 31 anya érkezett menekültként Szenttamásra a szlavóniai harcok térségéből. Ezek hazatérése után a helyükre Belgrádból hadiárvaik érkeztek. Az otthon lakóinak élelmézését a helyi AFŽ¹¹ szervezte meg, nagyon eredményesen. Szálláshelyük kezdetben az úgynevezett uncscsi¹² iskola, majd a katonakórház megszüntével a zárdaépület és a katolikus egyházi iskola lett.

1945. április 1-jén a szenttamási HNFB ismét átszerveződött. A felsőbb hatóság a rendcsináló mezét öltötte magára itt is. Ezért a törvényesség látszatának betartására kényszerítő korlátozások miatt a helyi hatalom képviselőinek jó a fele hanyagnak és felelőtlennek bizonyult.

Teljes kéthavi önállósága során a HNFB alaposan levizsgázott. A semmivel kevésbé nem vétkes felettes hatalom beavatkozott. Jórészt azért, hogy elvégezze a szerencsenmosdatást, de legfőképpen mégis azért, hogy a felelősség ráeső részét eleve áthárítsa a beosztottjaira.

¹⁰ Botkáné Szincsa Ilona és Szögi Dezső közlése.

¹¹ Antifašistički front žena, magyarul Nők Antifasiszta Frontja. A betűszóval jelzett sokféle korabeli szervezet neve közül ezét nem magyarították, a magyar sajtó és a politikai köznyelv is a szerb változatot használta, így: Áfézsé.

¹² Uncscs = nyugati városrész Szenttamáson. (Subić 1996, 332.)

Lényegében erről beszél memoárjában Isa Jovanović¹³ is, amikor közli, a magyarokon elkövetett sérelmek miatt hogyan vonta felelősségre beosztottjait maga Tito.

100. VUJICA GAJINOVIĆ, a körzeti NFB titkára és

101. ĐURICA MUNJIN, a járási NFB alelnöke megjelent a HNFB április elsejei ülésén, és éles hangnemben kritizálva a testületet megállapították: „a bizottsági tagok hanyagul vagy egyáltalán nem végzik feladatukat, nagyobb hányaduk még az ülésekre sem jár el. Emiatt Milan Belić benyújtotta lemondását elnöki tisztéről, Miloš Šarčev alelnök meg Újvidékre költözött. Súlyos hibaként rótták fel az elvtársak, hogy a HNFB összetétele nem felel meg a helység szociális struktúrájának.”

Határoztak tehát a HNFB átszervezéséről. A katonai közigazgatás alatt és előtt jeleskedő 13 tag megbízatását meghosszabbították, a fegyelmezetleneknek minősítettek helyére pedig újakat tettek. Természetesen mind szerbeket, akik a fordulat után eltelt öt és fél hónap alatt már valamelyik bizottságban vagy egyébként alkalmasaknak bizonyultak. Ez pedig minden kétséget kizáróan azt jelenti, hogy az átszervezett és felújított HNFB továbbra is etnikailag tiszta, egynemzetiségű: szerb maradt, s régi és új káderei szavatolták a korábbi magyarellenes politika folytatását. A felsőbb hatóságnak és a Kommunista Párt felsőbb szerveinek még ekkor is csupán a helyi hatalmi szerv szociális struktúrája ellen volt kifogásuk, az egy cseppet sem bántotta őket, hogy a magyarok ismét kimaradtak belőle.

A névsorokból látható, hogy Szenttamáson a honvédség kivonulásától számítva mintegy fél éven át a rémuralom hangadói és irányítói kizárólag helybéli szerbek voltak. Királypárti, földbirtokos, sovíniszta, jól megértette magát a földnélküli bolsevista proletárral és az iparossággal. Mind egyet akart: vérbosszút, etnikailag tiszta szerb Szenttamást, és amíg csak lehet, addig szabad rablást. Csak a végrehajtás módja körül volt némi eltérés közöttük. Céljuk elérésének vérrel szennyezett befejező részét azonban már inkább jövevény nemzetársaikra, a Tisza mentéről, főleg a Sajkás-vidékről érkező partizánokra és a helybéli cigányságra bízta. A módosabbak fontoskodva jártak-keltek a szerencsétlen, begyűjtött potenciális áldozatok között, s néha egyet-egyet ki is mentettek.

A katonai közigazgatás megszüntetésével nagy változás történt a helyi lakosság életében. Távoztak a vidéki partizánfegyveresek, és így megszűnt az etnikai tisztogatáshoz nélkülözhetetlen fegyveres erő. Az etnikai indíttatású üldözések és zaklatások ugyan folytatódtak, de már nem helyszíni likvidálásokkal, hanem jogilag eléggé kifogásolható módon és eszközökkel, koncepciók perék útján. Következett a még sokáig rettegett Ozna és az UDBA ideje.

¹³ Isa Jovanović *U službi revolucije [A forradalom szolgálatában]* című memoárjában leírja, hogy e vészterhes napokban Tito magához rendelte őt és Jovan Veselinov Žarkót. Ez utóbbi volt akkor a Kommunista Párt első embere a Vajdaságban, ő meg a második. Lehorolta őket, hogy ártatlan magyarok sokasága lakol. Azzal védekeztek, hogy ilyesmiről nem is hallottak. Emiatt újabb szidást kaptak. Az ügy azzal végződött, hogy Tito barátságosan megvendégelte őket. (Vö. Jovanović 1987, 198–199.)

A háború utolsó előtti hónapjában átszervezett HNFB összetétele (Subić 1996, 325–327.):

102. RADIVOJ S. KAĆANSKI elnök, új ember,
103. MILAN KIŽDOBRANSKI alelnök (2. megbízatás),
104. NESTOR L. GRUJIĆ titkár (3. megbízatás),
105. ŽARKO M. NIĆIN LALA (3. megbízatás),
106. MILAN BELIĆ tag, előző elnök (2. megbízatás),
107. VLADA ČOBANOV új tag,
108. IVAN ERGELAŠEV új tag,
109. MILAN GAVANSKI új tag,
110. LAZAR JOCIĆ új tag,
111. IVAN JURIŠIĆ (2. megbízatás),
112. SLAVKO MIKOVIĆ új tag,
113. SVETOLIK MIKOVIĆ (2. megbízatás),
114. MOMČILO MILOŠEV új tag (előbb vérbíró),
115. LAZAR MILOSAVLJEVIĆ (2. megbízatás),
116. LAZAR NIKOLIĆ új tag,
117. MICA PRIDRAŠKI (2. megbízatás),
118. JOVAN PRODANOVIĆ BATA (3. megbízatás),
119. MILAN PRODANOVIĆ (2. megbízatás),
120. MILORAD ŠEŠEVIĆ új tag,
121. KOSTA ŠIJAČIĆ (2. megbízatás),
122. ĐOKA ŠUVAKOV (2. megbízatás),
123. JEVREM SLAVNIĆ (2. megbízatás),
124. LUKA ČORIĆ új tag,
125. SRETA ČORIĆ (2. megbízatás),
126. DANILO ZURKOVIĆ (2. megbízatás).

A harci cselekmények befejezését követő majdnem fél év után sem vált sokkal biztonságosabbá a szenttamási magyarság sorsa, ez azonban az IHNFB és a HNFB tagjainak megosztottsága, egymással szembeni éles ideológiai ellentéte, a belső leszámolások és tisztogatások sorozata miatt nem követhető. A magyarkérdés tekintetében ideológiai ellentétek és feszültségeik végül csak megszűntek. Ez főleg abból látszik, hogy a HNFB 25 tagja között ott találunk 15, korábban már nagy tapasztalatot szerzett hétróbas szerb „herojt” – nemzeti hőst. Ezek – akár jobb- vagy baloldali beállítottsággal – mind nélkülözhetetlen elemei maradtak a magyartalanító hatalomnak Szenttamáson. Tizenegyen közülük a második, négyen pedig már a harmadik megbízatásban gyakorolták az élet és halál mindenható urának szerepét. És szavatolták a történelem elleplezését.

A testület tíz új tagja sem a toleranciáról vagy magyarbarátságról volt ismert. A katonai közigazgatás megszüntetése után átszervezett HNFB új elnöke, Radivoj Kaćanski például

még 1945 áprilisában is „likvidált magyarok névjegyzékét” készítgette. (Kasaš 1996, 170.) Vagy Momčilo Milošev, aki 1943 júniusában még Draža-párti, csetnik ellenállást szervező királypárti tiszt (Subić 1996, 327.), 1944 őszén meg már a Tito-párti rögtönítélő bíróság egyik vezetője. A bizottság további öt új tagjának familiája adott még rettegett fejedelmeket, a Čobanov, az Ergelašev és a Čorić 1-1, az egykori „magyar nemes” Miković 2, a szintén magyar nemesi múlttal dicsekvő Nikolić nemzetség pedig négy családtagját is mozgósította a HNFB előző két népirtó testületében.

S az sem elhanyagolható, hogy ezek az újak milyen hírhedt elődök helyét foglalták el. Jelena Kurjački Jelo, Miloš Sarčev, dr. Zdenka Kesler-Babić, Bosiljka Šijačić, Mladen Jojin, Luka Subakov, Anka Zurković és még sokan mások cselekvő résztvevői voltak az előző két vérengző testületnek. S hogy továbbra is nagyon aktív részesei maradtak a „háborús bűnök és háborús bűnöket feltáró és üldöző folyamatoknak és eljárásoknak”, azt a nevük hallatán jelentkező rettegés, félelem és iszony jelezte a szenttamási magyarság körében még hosszú éveken át, s jelzi egészen napjainkig.

A két eminens szenttamási szerb krónikás kínosan ügyel arra műveiben, nehogy valamilyen formában említés történjen a magyarelles népirtásról és erőszakos elűzésről. Alkotásaikban csak néhány félmondat utal arra, hogy ilyen megtörtént.

Majdnem 400 oldalas könyvében Subić kódosítva vagy egyáltalán nem tünteti fel tényekként emlegetett állításai forrását, tanúinak a nevét. Rendhagyó módon két esetben említ meg név szerint is szenttamási magyart, akiket háborús bűnösnek nevez: Andročzky Aladár községi bírót és Czelluska Mihály „vallomástevő nemzetört”. Nyilvános kivégzésükről és a vallomás kikényszerítési módjáról azonban már nem szól annak ellenére sem, hogy ifjúkommunistaként 18 évesen személyesen is részese volt a fordulat utáni eseményeknek, és fegyveresen is szolgált a háború végén. Az igazságszolgáltatásnak nevezett eljárásról is szűkszavúan szól. Könyvének 175. oldalán részleteket közöl Mileta Gavanskinak, az egyik tanújának vallomásából – aki egyébként Szenttamáson a legfőbb vérbíró volt, később pedig községi vagyoni jogi ügyész – így: „A megszállók és helybéli segítők gaztetteit nyomozó és az azt megállapító ankétbizottság tagjaként dolgoztam a felszabadulás után Szenttamáson is. A bizottság feladata az volt, hogy a felszabadulás után felderítse egyes lényegesebb részleteit a szenttamási lakosság elleni vérengzésnek, s hogy azonosítsa a bűnöket, akik aktív résztvevői voltak e háborús bűnöknek, hogy megkapják megérdemelt büntetésüket. Egyes háborús bűnökkel vádolt gonosztevők vallomásából tudom, hogy még a háború kitörése és a véres áprilisi események előtt Bácska minden helységében bizottságokat szerveztek a közismertebb magyarok, főleg értelmiségiek köréből, akik turistaként utazva közvetlen kapcsolatban álltak Budapesten a nacionalistákkal és revizionistákkal. Budapesten kaptak utasításokat, mihez tartsák magukat, és mit kell tenniük, ha kitör a háború. Tudok arról is, hogy a magyar megszálló katonaság bevonulásakor ez a bizottság irányította előre elkészített tervek alapján a nemzetőrök összes gonosztevő provokációs akcióját.” (Subić 1996, 276.)

A később súlyos alkoholistává lett tanú öngazoló, foghíjas és bizonyítatlan vallomását ragozva Subić, könyvének 176. oldalán, több tíz szemtanú vallomásával szöges ellentétben álló, bűnügyi regénybe illő változatát adja elő a bevonuló honvédsereg szenttamási fegyveres

szerb fogadtatásának, így: „Nyomban a magyar megszálló katonaság szenttamási bevonulását követően eredményesen végrehajtották az előre elkészített tervet. A nemzetőrök egyik csoportja és a magyar sovinszták egyenként behúzódtak a békés szerb lakosság udvaraiba és padlásaira, és innen lövöldöztek vaktában a benyomuló magyar megszálló katonákra, megrendezve ily módon a látszatot, hogy szerb csetnikek szervezésében a békés szerb lakosság ellenállást tanúsít, ami igazolja a szerb lakosság gyilkolását.”

Tanulságos mese a hiszékenyek ámitására.

Az impériumváltás első fél évében vállalt szerepük és tevékenységük miatt az előző névsorokban említett, jóval több mint száz helybéli szerb személy szinte egytől egyig ártatlan polgári lakosság ellen elkövetett súlyos háborús bűnökért lett volna felelős, ha a bolsevista és posztkommunista rendszer nem csinált volna belőlük saját létének igazolására is nemzeti hősokeket.

Szenttamási újjáépítés. Az 1944–1945-ös „tisztoztatások” után, a községháza és a szerb templom közötti üzleti negyed lebontását követően az új rendszer fölépítette saját Szabadság-szobrát, s háttérében a lebontott csendőrlaktanya helyén az új Szövetkezeti Otthont (Ternovác István felvétele a szerző gyűjteményéből)

Az 1944–1945-ös szenttamási magyarirtás felelősei és segítők¹⁴

1. Ruža Aničić fegyveres felhajtó és kórházi kellékeket harácsoló buzgólkodó. (T: 33., 45. és 47.)
2. Ruža Aćimović fegyveres felhajtó és fosztogató. (T: 33. és 47.)
3. Gruja Atanackov bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
4. Sofija Babić bázislakó ifjúkommunista,¹⁵ később partizán. (Subić 1996, 293.)
5. [ILIJA?] BAČIĆ a vérbíróság egyik hangadója és irányítója. (T: 15. és 22.)
6. Dara Đ. Baskijin fegyveres kórházi beszerző (Subić 1996, 321.) és kellékharácsoló. (T: 33., 45. és 47.)
7. Danica Bekić kórházi betegápoló az apácák kórháznak kisajátított zárdájában. (Subić 1996, 321.)
8. Angelina Belić lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
9. DANČIKA BELIĆ alaptalan feljelentést igazoló hamis tanú. (Aláírása dokumentumról – 317. oldal)
10. Gliša Belić gyanúsított, de a megyebíróság által felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
11. Đoka Belić Đokara földbirtokos, nyüzsgő, néha „magyarmentő”. (T: 9. és 46.)
12. Katica Belić lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
13. Lazar Belić gyanúsított, de a megyebíróság által felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
14. MILAN S. BELIĆ bázistartó, a katonai közigazgatás (KKI) alatt (II.) Helyi Népfelszabadító Bizottság (HNFSZB) és a Végrehajtó Bizottság¹⁶ elnöke és a (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 325.)
15. Rado Belić Kastrola v. Ženski lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 286.)
16. Žarko Belić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 307.)
17. Vladimir Bikicki gyanúsított, de a megyei bíróság által felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
18. ŽIVKO BOAROV, az illegális JKP Óbecsei Járási Népfelszabadító Bizottság tagja. (Subić 1996, 281.)
19. Nikola Brčanin lovas bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 293.)
20. ZORAN BUDIŠIN, a KKI óbecsei járási parancsnoka, a magyarokat karszalag viselésére kötelező járási rendelet kiadója. (Kasaš 1996, 362.)
21. Mita Čajić bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 293.)

¹⁴ Kiskapitálissal szedve azok neve, akiknek közvetlen vagy közvetett vétkeisége tanúsított is.

¹⁵ Szerb betűszóból eredő névén skojevac. SKOJ = Savez komunističke omladine Jugoslavije (Jugoszláv Kommunista Ifjúsági Szövetség, JKISZ).

¹⁶ Végrehajtó Bizottság = a helyi hatósági testület végrehajtó szerve.

22. Danilka Ćirić aktív JKISZ-szervezőtitkár (Subić 1996, 296.), fegyveres résztvevője volt a házkutatásoknak is. (T: 33., 45. és 47.)
23. Isidora Čobanov lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
24. LAZAR ČOBANOV, az (I.) IHFNB tagja. (Subić 1996, 324.)
25. VLADA ČOBANOV, a (III.) HFNB tagja a katonai közigazgatás megszűnte után. (Subić 1996, 327.)
26. Saveta Čokić lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 308.)
27. ZORA ČOKIĆ, az (I.) IHNFB tagja, JKISZ-titkár. (Subić 1996, 323.)
28. Mita Čolić bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
29. ĐURA ĆORIĆ ĆOPA fegyveres hajcsár, a Zajgó lány másik gyilkosa. (T: 2., 15., 23., 33. és 46.)
30. LUKA ĆORIĆ, a KKI utáni (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 327.)
31. SRETA ĆORIĆ, a KKI alatti (II.) HNFB és a (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 325., 327.)
32. Milenko Ćupić bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
33. DANICA T. CVETNAROV kórházi betegápoló (Subić 1996, 322.), az (I.) IHNFB által létesített Népbíróság fiatal vérbírája (T: 21., 24. és 30.) s egyben feljelentést tevő vádoló is (*lásd* s. k. aláírását a vádiratról – 291. oldal).
34. Lenka T. Cvetnarov fiatal aktivista (Subić 1996, 378.), fegyveres felhajtó, alkalmi házkutató és fosztogató. (T: 15., 28. és 30.; fényképe a 317. oldalon a szerző gyűjteményéből)
35. Rada T. Cvetnarov fegyveres felhajtó és alkalmi fosztogató. (T: 28. és 30.)
36. Jovica Debeljački kerékpárszerelő, nyüzsgő, magyar mesterét elhurcoltatta annak műhelyéért. (T: 22., 33. és 42.)
37. Julka Debeljački kutasi (Drea) bázistartó tanyás gazda, majd ugyanott verőlány. (T: 34. és 35.)
38. Julka R. Debeljački kórházi ápolónő a nővérek kórházul kisajátított zárdájában. (Subić 1996, 321.)
39. KAJA DEBELJAČKI nyomozó, minősítőbiztos-helyettes. *Lásd* s. k. aláírását (317. oldal) egy vádiratról.
40. MILENKO ISE DEBELJAČKI, az (I.) IHNFB által létesített Népbíróság fiatal vérbírája. (T: 14., 22. és 42.)
41. Nada D. Debeljački kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
42. OZREN DEBELJAČKI pék, fegyveres népőr, felhajtó és fogdaparancsnok. (T: 6., 22. és 47.)
43. RADOSLAV ISE DEBELJAČKI, az (I.) IHNFB által létesített Népbíróság fiatal vérbírája. (T: 14., 22. és 42.)
44. Ruža Ž. Debeljački kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
45. Zorka Debeljački kórházi ápolónő a nővérek kórháznak kisajátított zárdájában. (Subić 1996, 321.)

46. Milka Dević, a JKISZ szenttamási alapító, szervező titkára. (Subić 1996, 296.)
47. Lazar Dinjaški orvostanhallgató, kórházi segédorvos a zárdakórházban. (Subić 1996, 320.)
48. Paja Doroslovački bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 286.)
49. Joca Dragin bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 286.)
50. Dobrivoj Dražić bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 286.)
51. Mile Drča Miljuš kutasi (Drea) bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 286.)
52. Dančika Dunderški gyanúsított, de a megyebíróság által felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
53. ĐURA DUNĐERSKI, a KIS ŠUCO verőlegény. (T: 22. és 44.)
54. MILAN DUNĐERSKI, az (I.) IHNFB tagja az első bővítés után. (Mudrinski 2004, 17.)
55. STEVAN DUNĐERSKI ŠUCO fegyveres népőr, rendőr, felhajtó, letartóztató és előállító. (T: 3., 15., 22. és 33.)
56. Todor L. Dunderški fegyveres kórházi őr (Subić 1996, 321.), rekviráló kocsikísérő. (T: 47.)
57. SIMA ĐIVIČKO, az (I.) IHNFB által létesített Népbíróság vérbírája. (T: 22. és 44.)
58. SIMA DŽIGURSKI, az (I.) IHNFB alelnöke és a fegyveres népörség parancsnoka. (Mudrinski 2004, 16.)
59. Desanka Ergelašev Nina, a hírhedt Popov fivérek anyja, nyüzsgő, kocsmárosné. (T: 18., 42. és 55.)
60. IVAN ERGELAŠEV, a (III.) HNFB tagja a KKI megszűnése után. (Subić 1996, 326.)
61. JOVAN ERGELAŠEV, a (II.) HNFB tagja a KKI ideje alatt. (Subić 1996, 325.)
62. Saveta S. Ergelašev kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
63. Rada Eškutov lógós bázislakó, később partizán. (Subić 1996, 301.)
64. SAVA FELDVARČAN magyar foglyokat vallató, borotvával megcsonkító, herélő borbély. (T: 4., 6. és 18.)
65. Flóris Viktória kórházi mosó- és takarítónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
66. Danilo Gajić lógós bázislakó, később partizán. (Subić 1996, 301.)
67. VUJICA GAJINOVIĆ, a Dél-bácskai Körzeti Népfelszabadító Bizottság titkára. (Subić 1996, 326.)
68. Nikola Galić lógós bázislakó, később partizán. (Subić 1996, 301.)
69. Dragica Gavanski kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
70. Emilija Gavanski lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
71. LAZAR GAVANSKI CSEMPESZÁJÚ az (I.) IHNFB által létesített Népbíróság egyik földbirtokos, hangadó vérbírája. (T: 18., 33. és 36.)
72. MILAN GAVANSKI, a (KKI utáni) III. HNFB tagja. (Subić 1996, 326.)

73. MILETA GAVANSKI jogász, a szerb pravoszláv egyház titkára, az (I.) IHNFB által létesített Népbíróság elnöklő vérbírája. (Subić 1996, 185.; T: 4., 16., 18., és 56.; s. k. aláírása egy dokumentumról a 291. oldalon)
74. Miodrag Gavrilović lógós bázislakó, később partizán. (Subić 1996, 301.)
75. Todor Gavrilović Rile bázislakó partizán, politikai biztos. (Subić 1996, 300.)
76. PAJA GERENČEVIĆ, a katonai közigazgatás bács–baranyai parancsnoka. (Subić 1996, 315.)
77. Bora Gložanski lógós bázislakó, később partizán. (Subić 1996, 301.)
78. Rado Gložanski Kuljan magyar embert feleségéért elhurcoltató nyüzsgő. (T: 15., 18. és 25.)
79. NESTOR L. GRUJIĆ három megbízatásban titkár a HNFB-ban, VB-tag. (Subić 1996, 323–327.)
80. Rado Grujić Grad lógós bázislakó, később partizán. (Subić 1996, 293.)
81. Olga Z. Đermanović kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
82. SIMA ĐORĐEVIĆ az (I.) IHNFB tagja a második bővítéstől (Subić 1996, 324.), kitelepítő biztos és néha magyarmentő. (T: 2., 30. és 47.)
83. Stanimir Đurđev gyanúsított, a megyei bíróság által felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
84. LUKA ĐURIĆ [ĐUMIĆ], Bosnyák Luka kutasi bázislakó lógós (Subić 1996, 286.), majd fejedelmű partizán, Mileševón és Kutason verőlegény és főhőhár. (T: 13., 34. és 35.)
85. Kosana Hadnađev fegyveres ifjúkommunista (Subić 1996, 330.) és felhajtó. (T: 15., és 33.)
86. Stevan Ilić fegyveres ifjúkommunista (Subić 1996, 296.) és felhajtó. (T: 33. és 36.)
87. MILAN JAKŠIĆ az (I.) IHNFB tagja az első bővítés után. (Mudrinski 2004, 17.)
88. Zora Janković a JKISZ szenttamási szervezetének összekötő futára. (Subić 1996, 282.)
89. ĐOKA S. JANOŠEV OPA fegyveres ifjúkommunista (Subić 1996, 374.), felhajtó, verőlegény és erőszaktevő. (T: 9., 33. és 42.)
90. Aleksandar Jocić gyanúsított, de a megyei bíróság által felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
91. Borislav L. Jocić 100 pengővel jutalmazott fiatal szerb fegyveres felhajtó. (Mudrinski 2004, 20.)
92. LAZAR JOCIĆ, a (III.) HNFB tagja a KKI megszűnte után. (Subić 1996, 326.)
93. Sima Jockov tanító, fegyveres biztonsági ember a zárdából lett kórházban. (Subić 1996, 321.)
94. ISA JOJIN, az (I.) IHNFB közellátási felelőse. (Subić 1996, 323.)
95. MLADEN JOJIN, az (I.) IHNFB és a (II.) HNFB oszlopos tagja. (Subić 1996, 323–325.)
96. Sima Jojin lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 285.)

97. SLAVKA JOJIN tanítónő, az (I.) IHNFB, a (II.) HNFB és a VB tagja. (Subić 1996, 323–325.)
98. ĐURICA JOJKIĆ, a JKP Dél-bácskai Körzeti Bizottságának titkára, lázadás-szervező, később Belgrád város elnöke (Subić 1996, 293.) és a Czvitkó rendőrfőnököt Turján meggyilkoló csapat egyik vezetője. (T: Szép Á. Imre és Milenko Miković)
99. PAJA JOJKIĆ turjai partizánvezető, ellenállásszervező (Subić 1996, 293.), a Czvitkó rendőrfőnököt gyilkoló csapat egyik tagja. (T: Szép Á. Imre és Milenko Miković)
100. PERA JOVANOVIĆ a katonai közigazgatás szenttamási helyőrségének parancsnoka. (Subić 1996, 316.)
101. Saveta M. Jovičin ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
102. IVAN JURIŠIĆ, az (I.) IHNFB harmadik bővítésének és a KKI utáni (III.) HNFB-nek a tagja. (Subić 1996, 324–326.; s. k. aláírása a 317. oldalon egy dokumentumról)
103. DEJAN KAPLARSKI az (I.) IHNFB második bővítése utáni tagja. (Subić 1996, 324.)
104. Milivoj Kaplarski gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
105. Zdravko Kaplarski Dobošar fiatal ellenálló (Subić 1996, 330., 378.) és fegyveres fejtadás. (T: 15., 21. és 33.)
106. Dara Kačanski lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
107. Dragica J. Kačanski kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
108. KAČANSKI GAVRA, az (I.) IHNFB tagja a harmadik bővítés után. (Subić 1996, 324.)
109. RADIVOJ S. KAČANSKI, a KKI utáni (III.) HNFB elnöke. (Subić 1996, 326.)
110. Spasa Kačanski gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
111. Stanko Kačanski daráló-, malomtulajdonos, a 44-es magyarirtás egyik hangos szószólója. (T: 33 és 36.)
112. Milica Kečicki kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
113. RADA KEŠANSKI, a KKI alatti (II.) HNFB aktív tagja. (Subić 1996, 325.)
114. STEVAN KEŠANSKI lógós bázislakó, később partizán. (Subić 1996, 301.)
115. Rado Kesić 1944-es kutasi (Drea/Mileševo) magyarverő legény. (T: 34. és 35.)
116. ANDRIJA KESLER, DR. orvos, az 1944-es magyar fátum halottkémje. (T: 15., 16., 30. és 36.)
117. Slobodan Kesler joghallgató, aktív ifjúkommunista. (Subić 1996, 296.; T: 15. és 33.)
118. ZDENKA KESLER-BABIĆ, DR. orvos, az (I.) IHNFB és a (II.) HNFB aktív tagja. (Subić 1996, 323., 325.; T: 22.)

119. MILAN KIŽDOBRANSKI, a KKI alatti (II.) HNFB tagja és a (III.) HNFB alelnöke (Subić 1996, 325–326.) és az (I.) IHNFB vérbíróságának tagja. (T: 15, 22 és 44.)
120. Danica Kolarić, a JKISZ szenttamási szervezetének alapító tagja. (Subić 1996, 296.)
121. Lenka Kolarić, a JKISZ szenttamási szervezetének alapító tagja. (Subić 1996, 296.)
122. Ljubica Kolarić, a JKISZ szenttamási szervezetének alapító tagja. (Subić 1996, 296.)
123. ŽIVKO KOVAČEVIĆ hentesmester, magyar ember halálba hurcoltatója annak feleségéért. (T: 16., 25. és 54.)
124. Aleksandar Kozarski Čale bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 293.)
125. Gojko Kremić kutasi fegyveres fejadász, partizán és verőlegény. (T: 34 és 35.)
126. Milan Krstić lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 306.)
127. Milivoj Kulačin gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
128. Arsen Kurjački szóda- és szikvízgyártó, a magyarirtás egyik hangos szószólója. (T: 15., 25., 33., 36. és 41.)
129. CVETA KURJAČKI, a (II.) HNFB fiatal tagja. (Subić 1996, 325.)
130. Gavra Kurjački Gaša gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett csetnik ellenálló (Subić 1996, 185.), a későbbiek során a karszalaggal megjelölt magyar kényszermunkacsoportok fegyveres elosztója és kísérője. (T: 18., 23., 28. és 41.)
131. JELENA KURJAČKI JELO lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda, az (I.) IHNFB tagja (Subić 1996, 323.), fáradhatatlan embervadász és a vérbíróság egyik legvérengzőbb ítélőbírája. (T: 15., 16., 33., 36., 42. és 50.)
132. MILAN L. KURJAČKI, az (I.) bővített IHNFB első tagja. (Mudrinski 2004, 17.)
133. Milorad Kurjački bizonyítottan Draža-párti ellenállásszervező tiszt, a zombori magyar megyebíróság börtönre ítélte. (Subić 1996, 276.)
134. Miša Kurjački lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 307.)
135. Savo Kurjački gyanúsított Draža-párti szervezőtiszte, a megyei bíróságon felmentve. (Subić 1996, 276.)
136. Miroslav Laušev bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 293.)
137. Anka Lazić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
138. Mara Lazić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
139. Draga Lekić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
140. VELJKO LEKIĆ lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda (Subić 1996, 331.), az (I.) IHNFB tagja annak másnapi első bővítése után. (Mudrinski 2004, 17.)
141. ŽARKO LEKIĆ órás, a rivális Pentz Kornél órás agyonveretője. (T: 1., 2. és 33.)
142. Milka I. Lovrin kórházi ápolónő a nővérek zárdaépületében. (Subić 1996, 321.)
143. Stevan Majski bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
144. Rado Makarić Braca bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 300.)
145. IVAN MAKSIMOV, az (I.) IHNFB tagja annak második bővítésétől. (Subić 1996, 324.)

146. AVRAM MAKSIMOVIĆ KARAŠ, a félszemű cigány fejedász és emberhajcsár. (Mudrinski 2004, 37.; T: 18. és 36.)
147. ALEKSANDAR MANOJLOVIĆ jogász, később ügyvéd. Magyar előállítottakat minősítő nyomozó biztos, vádelbíráló. (S. k. aláírása a 317. oldal egy vádiraton; T: 18. és 44.)
148. Đura Manojlović gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
149. JOVAN LJ. MANOJLOVIĆ, az (I.) IHNFB tagja annak másnapi, első bővítésétől. (Mudrinski 2004, 17.)
150. Jevrem Manojlović gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
151. MILOŠ MANOJLOVIĆ, az (I.) IHNFB tagja annak 2. bővítésétől. (Subić 1996, 324.)
152. Olga S. Manojlović kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
153. SAVA MANOJLOVIĆ, az (I.) IHNFB tagja annak 2. kibővítésétől. (Subić 1996, 324.)
154. Sofija S. Manojlović kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
155. STEVAN D. MANOJLOVIĆ, az (I.) IHNFB tagja. (Subić 1996, 323.)
156. Vidosava Manojlović kórházi ápolónő a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
157. Vujica Manojlović fegyveres ör a nővérek zárdájában. (Subić 1996, 321.)
158. ILIJA MARIČIĆ ČARUGA, az (I.) IHNFB által létesített népbíróság egyik fiatal vérbírája. (T: 15. és 30.)
159. Nestor Maričić fegyveres ifjúkommunista (Subić 1996, 296.) és fejedász. (T: 15. és 30.)
160. Boda Medurić gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 186.)
161. LAZAR MEDURIC LEPÍ fegyveres fiatal fejedász, emberhajcsár. (T: 15., 33., 36., 42., 45. és 47.)
162. Nikola Mihajlov bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
163. Dane Miković fiatal fegyveres, magyar lányt zsarolt apja megmentésével. (T: 18., 44. és 45.)
164. Katica Miković lógósokat rejtegető bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
165. MILENKO MIKOVIĆ NEMEŠKI, a turjai rendőrörs elleni merénylőcsapat diáktagja. (T: Szép Á. Imre és maga Milenko a szerzőnek)
166. Novak Miković Nemeški lógósokat rejtegető tanyás gazda. (Subić 1996, 308.)
167. Olga Miković ápolónő a nővérektől elkobozott zárdaépületben. (Subić 1996, 321.)
168. Petar Miković Nemeški bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 286.)
169. SLAVKO MIKOVIĆ NEMEŠKI, a KKI utáni (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 327.)
170. Stevan Miković Nemeški bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
171. SVETOLIK MIKOVIĆ NEMESKI, két megbízatásban (a II. és III.) HNFB és a VB tagja, továbbá a KKI alatti és utáni helyi rendőrség politikai biztosa. (Subić 1996, 326.; s. k. aláírása a 317. oldalon egy dokumentumról)

172. SVETOZAR MIKOVIĆ NEMEŠKI, az (I.) Ideiglenes Helyi Népfelszabadító Bizottság tagja. (Subić 1996, 324.)
173. Tima Miković Nemeški fegyveres kórházi őr a zárdakórházban. (Subić 1996, 321.)
174. Vida S. Miković kórházi ápolónő az elkobozott zárdaépületben. (Subić 1996, 321.)
175. BOGDAN MILINOV LEĐANSKI, az (I.) IHNFB által létesített népbíróság vérbíró tagja. (T: 22. és 33.)
176. Ilija Milinov Leđanski lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 308.)
177. LJUBICA ŽARKA MILINOV LEĐANSKI fegyveres fejedő, emberhajcsár. (T: 1., 2., 22. és 36.)
178. Drago Milošev Kiseljak fegyveres nyüzsgő, apamentés ígéretésével lányokat zsaroló fiatal. (T: 33., 36., 44. és 45.)
179. MOMČILO MILOŠEV KISELJAK jogász, utóbb ügyvéd. A magyar Megyei Bíróságon felmentett csetnik ellenálló tiszt. A KK utáni (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 327.) Előbb az (I.) IHNFB népbírósága alelnök vérbírája, majd a magyar asszonyok kényszermunkára fogott csoportjait kiosztó megbízott. (T: 15., 18. és 47.; s. k. aláírása a 291. oldalon)
180. LAZAR MILOSAVLJEVIĆ, az (I.) IHNFB második kibővítésének és a katonai közigazgatás utáni (III.) Helyi Népfelszabadító Bizottságnak a tagja. (Subić 1996, 324.)
181. Luka Miljuš kutasi (Mileševo) bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
182. Milivoj Mirilov bázislakó lógós, később partizán. (Subić 1996, 293.)
183. Jovica Miroslavljević, a JKISZ szervező titkára, fiatal aktivista (Subić 1996, 296.) és fegyveres fejedő. (T: 15. és 33.)
184. Kosta Mudrinski gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett Draža-párti csetnik ellenálló. (Subić 1996, 186.)
185. ĐURICA MUNJIN, az Óbecsei Járási Népfelszabadító Bizottság elnökhelyettese [*járási szolgabíró-helyettes – P.J. megj.*], a szenttamási HNFB egyik átszervezője a katonai közigazgatás idején. (Subić 1996, 326.; fotó és s. k. aláírás a 317. oldalon a szerző gyűjteményéből)
186. Žarko Munjin gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 186.)
187. Savo Murgaški a Draža-párti csetnik szervezkedés zombori megyei bíróságon elzárásra ítélt katonai parancsnoka. (Subić 1996, 276.)
188. Zora S. Naumov kórházi ápolónő a nővérek elkobozott zárdájában. (Subić 1996, 322.)
189. DUŠAN NIKOLIĆ az (I.) IHNFB közellátási biztosa. (Subić 1996, 323.)
190. GAVRA NIKOLIĆ, az (I.) IHNFB másnapi kibővítésének tagja. (Mudrinski 2004, 17.)
191. ISIDOR NIKOLIĆ, az (I.) Ideiglenes Helyi Népfelszabadító Bizottság tagja. (Subić 1996, 323.)

192. LAZAR NIKOLIĆ, a KKI megszűnése után átszervezett (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 324.)
193. NIKOLA NIKOLIĆ, az (I.) IHNFB tagja. (Mudrinski 2004, 17.)
194. Sava Nikolić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 308.)
195. ŽARKO NIĆIN LALA (KARIN), mindhárom HNFB és a VB pénztárosa. (Subić 1996, 323.)
196. JOVAN OBADOV, a KKI idején és közvetlenül utána tevékeny. A (II.) HNFB által 1944. október 31-én létrehozott (hírhedt) Helyi Rendőrségi Szakosztály parancsnoka. (Subić 1996, 323.)
197. Jelisej Palanački Lesa borbélysegéd, fegyveres fejedelmész és hajcsár. (T: 15., 25., 33. és 36.)
198. Julka N. Paroški ápolónő a nővérektől elkobozott zárdaépületben. (Subić 1996, 322.)
199. Maksim Paroški bázislakó, bujkáló lógós, később partizán. (Subić 1996, 293.)
200. Vida S. Paroški ápolónő a nővérektől elkobozott zárdaépületben. (Subić 1996, 322.)
201. DUŠAN PAVIĆ az (I.) IHNF bizottság tagja annak első bővítése után. (Mudrinski 2004, 17.)
202. Kata Pavkov bázisokban bujkáló aknamunkás, később partizán. (Subić 1996, 293.)
203. ŽARKO PAVKOV, a JKP Óbecsei Járási Bizottságának szenttamási szervezője (Subić 1996, 306.) és a turjai rendőrs elleni gyilkos merénylet egyik vezetője. (T: Szép Á. Imre és Milenko Miković)
204. Katica Piroški lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 308.)
205. Soka Piroški lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 286.)
206. Žarko Piroški fegyveres felhajtó, razziázó fejedelmész. (T: 4., 15. és 33.)
207. Dobrila Pivnički lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
208. Gordana Ž. Pivnički ápolónő a nővérek zárdaépületben. (Subić 1996, 322.)
209. ILIJA PIVNIČKI fegyveres nyüzsgő, a Zajgó lány egyik gyilkosa. (T: 15., 23., 33. és 46.)
210. Kosta Pivnički lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 308.)
211. Milica P. Pivnički ápolónő a nővérektől elkobozott zárdaépületben. (Subić 1996, 322.)
212. Milica Pivnički lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
213. Milica Pivnički aktivista (Subić 1996, 322.) és fegyveres razziázó fejedelmész. (T: 42. és 47.)
214. Ružica Pivnički kórházi ápolónő (Subić 1996, 322.) és fegyveres razziázó. (T: 42. és 47.)
215. STEVAN PIVNIČKI, a KKI idején tevékenykedő (II.) HNFB tagja. (Subić 1996, 325.)

216. Žarko Pivnički gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett csetnik ellenálló. (Subić 1996, 186.)
217. Gavra Popov kutasi (Mileševo) fegyveres razziázó és verőlegény. (T: 34. és 35.)
218. Milan Popov kutasi (Mileševo) fegyveres razziázó és verőlegény. (T: 34. és 35.)
219. Milivoj Popov kutasi (Mileševo) fegyveres razziázó és felhajtó, verőlegény. (T: 34. és 35.)
220. Sava Popov kutasi (Mileševo) fegyveres razziázó és felhajtó, verőlegény. (T: 34. és 35.)
221. Pera Popović fegyverrel nyüzsgő razziázó, fiatal felhajtó, verőlegény. (T: 34. és 35.)
222. Vlada Popović bázisokban bujkáló lógós, később partizán. (Subić 1996, 281.)
223. Žarko Popović fegyverrel nyüzsgő, razziázó, fiatal felhajtó, verőlegény. (T: 18., 33. és 55.)
224. Jovan Popsavin, a JKISZ szervezőtitkára (Subić 1996, 296.) és fegyveres felhajtó, razziázó fiatal. (T: 18., 30. és 36.)
225. MITA PRIDRAŠKI, az (I.) IHNFB első bővítése, a KKI alatti (II.) HNFB és a (III.) HNFB oszlopos tagja. (Subić 1996, 323.; Mudrinski 2004, 17.)
226. Ljubica Ž. Prišić ápolónő a nővérektől elkobozott zárda épületében. (Subić 1996, 322.)
227. Ivan Prodanović a bázislakó fegyveres ellenállókat gyógy- és kötszerrel ellátó patikus. (Subić 1996, 285.)
228. JOVAN PRODANOVIĆ BATA, az (I.) IHNFB elnöke, a KKI alatti (II.) HNFB VB és a (III.) HNFB oszlopos tagja. (Subić 1996, 323.)
229. Jovanka Prodanović lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
230. MILAN PRODANOVIĆ, a KKI alatti (II.) HNFB és a (III.) HNFB megbízható tagja. (Subić 1996, 325., 327.)
231. Paja Putnik bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
232. Joca Radanov bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
233. Sofija D. Radosavljev Čidžinica ápolónő a zárdaépületben. (Subić 1996, 322.)
234. Radivoj Radosavljev bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 293.)
235. Milovan Radovanović fegyverrel aktív ifjúkommunista (Subić 1996, 296.), rettegett embervadász. (T: 15. és 44.)
236. Miloš Raletić bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
237. Mladen Raletić bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
238. IVAN RUKAVINA, a katonai közigazgatás teljhatalmú főparancsnoka. (Mészáros 1995)
239. JOVAN Ž. ŠANDIN 100 pengővel jutalmazott fiatal fegyveres razziázó fejevadász. (Mudrinski 2004, 20.)
240. MILOŠ ŠARČEV, az (I.) IHNFB tagja annak második bővítésétől, a katonai közigazgatás idején és utána tevékeny a (II.) HNFB-ban, és a VB alelnöke. (Subić 1996, 324.)

241. Saveta D. Šarčev ápolónő a nővérektől elkobozott zárdaépületben. (Subić 1996, 322.)
242. MARIJA ŠARIĆ, később Svetolik Miković felesége, az (I.) IHNFB tagja annak második bővítésétől, a JKISZ szenttamási alapsejtjének szervezőtitkára. (Subić 1996, 295.)
243. MILORAD ŠEŠEVIĆ, a (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 324.)
244. VOJIN ŠEGULJEV feljelentést igazoló hamis tanú. (S. k. aláírása a 317. oldalon a koncepció vádiratról)
245. BOSILJKA ŠIJAČIĆ, az (I.) IHNFB, a katonai közigazgatás alatti (II.) HNFB és a VB tagja. (Subić 1996, 323.)
246. Isa Šijačić gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett Draža-párti csetnik szervezkedő. (Subić 1996, 186.)
247. KOSTA ŠIJAČIĆ, a KKI alatti (II.) HFB, utána pedig a (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 324., 327.)
248. Lazar Šijačić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 308.)
249. Ljubiško Šijačić bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 286.)
250. Milka Šijačić fegyverrel is aktív ifjúkommunista szervezkedő (Subić 1996, 297.) és házkutató fejedelm. (T: 15. és 47.)
251. Sava M. Šijačić cipészsegéd, aktív ifjúkommunista (Subić 1996, 296.), fegyverrel is razziázó fejedelm. (T: 21. és 42.)
252. Saveta Ž. Šijačić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
253. Sofija Šijačić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
254. ĐOKA ŠUVAKOV, a KKI alatti (II.) HNFB és a (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 324., 327.) A kisajátított ingatlanok kiosztását végző testületben magának osztotta ki a kivégzett Pentz Kornél óras és ékszerész házáat. (T: 1., 2., 20. és 33.)
255. Nikola Šuvakov aktív fiatal JKP-tag (Subić 1996, 299.) és fegyveres felhajtó, embervadász. (T: 18. és 33.)
256. Nada Savičić kórházi ápolónő (Subić 1996, 322.) és a magyaroktól élelmet, ág- és ruhaneműt rekviráló kórházi beszerző. (T: 45. és 47.)
257. Cveta Simin gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett Draža-párti csetnik szervezkedő. (Subić 1996, 186.)
258. Ivan Siriški bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
259. Evica Slavnić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 331.)
260. Gojko Slavnić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 308.)
261. JEVREM SLAVNIĆ lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda, a KKI alatti (II.) és a (III.) HNFB tagja. (Subić 1996, 324.)
262. Milan Slavnić lógósokat rejtegető, bázistartó tanyás gazda. (Subić 1996, 308.)
263. STEVAN J. SLAVNIĆ PISTA, lovas, fegyveres fejedelm, Paratzky Lajos és mások elhurcolója. Nyeregkárához kötve futtatta lova mellett foglyait a tanyavilágból a község házára. (T: 23., 33., 36. és az áldozat két lánya)

264. Novak Slepčev ifjúkommunista (Subić 1996, 296.) és fegyveres embervadász, felhajtó. (T: 15., 21. és 44.)
265. Đoka Srđanov, az (I.) IHNFB tagja annak első bővítésétől. (Mudrinski 2004, 17.)
266. Jovica Srđanov fiatal tanító, az áldozat Kiss Ferenc özvegyének „felkarolója”. (T: 18., 33., 36. és 56.)
267. Miladin Srđanov kereskedő, néha-néha „magyarmentő”. (T: 20. és 30.)
268. Živko Srđanov Čikara aktív ifjúkommunista (Subić 1996, 299.) és fegyveres házkutató, razziázó. (T: 21., 33. és 36.)
269. Milan Stanačev fegyveresen is aktív ifjúkommunista (Subić 1996, 296.) razziázó, házkutató és felhajtó. (T: 15., 33. és 47.)
270. Milena Stanković ápolónő a nővérektől elkobozott zárdaépületben. (Subić 1996, 322.)
271. Todor Stojkov bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
272. Luka Subakov aktív volt az (I.) IHNFB második bővítésétől és a (II.) HNFB megbízatása idején is az új hatalomban. (Subić 1996, 324–325.)
273. Radoslav J. Subić aktívan üzsgő ifjúkommunista, JKISZ-tag. (Subić 1996, 296.)
274. Spasa Subotin Feđa bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 293.)
275. Mile Surdučki bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
276. Strahinja Svirčev gyanúsított, de bíróságilag felmentett Draža-párti csetnik, ellenállást szervező, tartalékos katonatiszt. (Subić 1996, 276.)
277. Branko Tamburašev aktív fiatal, JKISZ-tag (Subić 1996, 299.) és fegyveres résztvevője a razziázásoknak is. (T: 15., 33. és 36.)
278. Bojka V. Tomić ápolónő a zárda épületében. (Subić 1996, 322.)
279. Ilija Topalski bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
280. Milenko Tucakov bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
281. Milan Turčin bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
282. Milena S. Udovički ápolónő a zárda épületében. (Subić 1996, 322.)
283. Marija J. Utvić ápolónő a zárda épületében (Subić 1996, 322.), fegyveres, razziázó fiatal. (T: 42.)
284. MILICA VARDIĆ, az (I.) IHNFB tagja annak második bővítésétől. (Mudrinski 2004, 17.)
285. Voja Vardić gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett Draža-párti csetnik szervezkedő. (Subić 1996, 185.)
286. Smiljka Večkalov üzsgő fiatal, JKISZ-szervezőtitkár. (Subić 1996, 296.)
287. Virág István dezertált nádáljai magyar rendőr, utána bázisokban rejtőző partizán. (Subić 1996, 293.; T: Bakos Mihály)

288. Jelena V. Vorgić ápolónő a zárda épületében. (Subić 1996, 321.)
289. Slobodan Vujičić bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 301.)
290. Živko Zarić bázisokban rejtőzködő lógós, később partizán. (Subić 1996, 293.)
291. IVAN ZEREMSKI, a „KÉTBOTOS”, az (I.) IHNFB tagja és pénztárosa. (Subić 1996, 323.)
292. Evica J. Zotin ápolónő a zárda épületében. (Subić 1996, 321.)
293. ANICA ZURKOVIĆ, az (I.) IHNFB és a KKI alatti (II.) HNFB aktív tagja. (Subić 1996, 323., 325.)
294. DANILO ZURKOVIĆ DANČIKA, aktív tagja az (I.) IHNFB-nek annak első bővítésétől, valamint a KKI alatti (II.) HNFB-nak és az ezt követő (III.) HNFB-nak. (Mudrinski 2004, 17.; Subić 1996, 325–326.)
295. Saveta Zurković ápolónő a zárda épületében. (Subić 1996, 321.)
296. Đoka Žikić gyanúsított, de a megyei bíróságon felmentett Draža-párti csetnik ellenálló. (Subić 1996, 185.)
297. [?] „ANĐA PARTIZANKA” rettegett fegyveres fejedáasz, emberhajcsár partizán nő.¹⁷
298. [?] „ĐOĐA PARTIZAN” rettegett fegyveres fejedáasz, emberhajcsár partizán.¹⁸

¹⁷ Több tanú visszaemlékezése szerint.

¹⁸ Több tanú visszaemlékezése szerint.

A vérengzés idején intézkedési joggal, vádlókként vagy tanúkként fellépők dokumentált kézjegyei, fényképei¹⁹

Đurica Munjin, a járási NFB alelnöke
(szolgabíró-helyettes)

Председник
Буржоа Кукин с.р.

Đurica Munjin

Đurica Munjinnak, a konfiskáló bizottság
elnökének saját kezű aláírása

Aleksandar Manojlović

Aleksandar Manojlović bizalmi ügynök
saját kezű aláírása

Svetolik J. Miković

Đukobrat 7. elnök

Svetolik J. Miković rendőrségi politikai tiszt
és a kivégzettek „bitang” vagyonát konfiskáló
bizottság elnöke

Lenka T. Cvetnarov fegyveres
fiatal razziázó, házkutató

Lenka T. Cvetnarov

С.П. РАПОВИ

Ivan Jurišićnak, az I. és III. HNFB titkárának
saját kezű aláírása

Kaja Debeljački

Kaja Debeljački helyettes bizalmi ügynök
saját kezű aláírása

Докази _____ Свидок: - Белић Данила _____ Војин: - Сеђуљевић Војин _____

потврдујтећи називоме пријемника.
Белић Данила

Свидок: - Сеђуљевић Војин _____ из с.р.оборника: _____

у целости потврдујтећи називоме пријемника.
Сеђуљевић Војин

Dančika Belić és Vojin Šeguljev, két felkért
(hamis) tanú saját kezű aláírása

¹⁹ Az aláírások és a fotók a szerző gyűjteményéből valók.

■

■